

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2013 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku C. M.

o ustanowienie dla wnioskodawczynie pełnomocnika z urzędu

na skutek zażalenia C. M. na postanowienie Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 20 września 2013 roku, w sprawie (...)

postanawia:

1. ***sprostować oczywistą omyłkę w dacie rozpatrzenia sprawy i wydania zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w miejsce błędnie wpisanej daty „20 września 2012 r.” wpisać datę „20 września 2013 r.”;***
2. ***oddalić zażalenie.***

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 września 2013 roku Sąd Rejonowy w Goleniowie oddalił wniosek C. M. o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu wskazał, iż wnioskodawczynie C. M. wniosła o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w celu napisania pozwu o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z części nieruchomości, motywując to bardzo ciężką sytuacją materialną oraz podeszłym wiekiem i tym samym brakiem możliwości opłacenie wynagrodzenia adwokata.

Zdaniem Sądu I instancji żadna z przesłanek do ustanowienia pełnomocnika z urzędu z art. 117 § 2 i 4 kpc nie zaistniała w niniejszej sprawie. Sąd Rejonowy zaznaczył, że z przedłożonego przez wnioskodawczynię oświadczenia majątkowego wynika, iż prowadzi ona samodzielne gospodarstwo domowe i utrzymuje się z renty rodzinnej w wysokości 1159,79 zł netto, a jej łączne miesięczne wydatki wynoszą 731,57 złotych i składają się na nie opłaty za energię elektryczną w wysokości 90 złotych, za gaz — 80 złotych, wodę i kanalizację - 30 złotych, wywóz nieczystości — 33 złotych, opał na zimę — 150 złotych za lekarstwa — 100 złotych oraz koszty spłaty kredytu w wysokości 248,57 złotych. Po uiszczeniu tych należności pozostaje C. M. do dyspozycji kwota 428,22 złotych. Nadto wnioskodawczynie wskazała, iż kredyt, który spłaca zaciągnęła w lutym 2011 roku w wysokości 8696,10 złotych i będzie go spłacała do lutego 2015 r. Nadto wskazała, iż obecnie nie posiada żadnych innych nieruchomości oprócz wskazanych we wniosku, zaś stanowiącą jej własność działkę (ogród) darowała w 2012 roku wnukowi P. J., albowiem nie było jej stać na koszty jej utrzymania. Poza tym zaznaczyła, iż stan bezumownego korzystania z nieruchomości, w związku z którym zamierza wytoczyć powództwo powstał w 1994 roku.

Powyższe informacje w ocenie Sądu Rejonowego wskazują, iż w sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że sytuacja majątkowa wnioskodawczynie uniemożliwia jej poniesienie kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika procesowego we własnym zakresie. Zdaniem Sądu Rejonowego sytuacja majątkowa wnioskodawczynie nie rysuje się tak źle skoro była ona w stanie zaciągnąć kredyt w banku na zakup pieca centralnego ogrzewania w stosunkowo wysokiej kwocie i to w sytuacji, gdy mogła się już spodziewać konieczności wystąpienia z pozwem o odszkodowanie

za bezumowne korzystanie z rzeczy. Sąd Rejonowy podkreślił, iż przy ocenie wniosku brał pod uwagę nie tylko aktualne dochody strony, ale również jej możliwości finansowe i możliwość dokonania ewentualnych oszczędności na pokrycie tych kosztów. Podstawą ustalenia braku możliwości poniesienia kosztów ustanowienia pełnomocnika we własnym zakresie nie jest bowiem sytuacja, gdy stronie po uiszczeniu jej wydatków nie pozostaje wolna odpowiadająca wysokości tych kosztów. Wręcz przeciwnie strona, która decyduje się na spór sądowy musi się do niego przygotować nie tylko merytorycznie, ale też finansowo, co oznacza konieczność czynienia oszczędności na poniesienie kosztów tego postępowania, w tym ewentualnych kosztów zapewnienia sobie pomocy prawnej. Zdaniem Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie według twierdzeń wnioskodawczynie, już w 1994 roku powstał stan bezumownego korzystania z nieruchomości i już wówczas wnioskodawczynie winna liczyć się z możliwością wytoczenia powództwa o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z rzeczy. W tej sytuacji winna poczynić oszczędności, aby pokryć koszty sądowe w sprawie, w tym koszty pełnomocnika. Sąd Rejonowy zauważył przy tym, że wnioskodawczynie mimo tego zaciągnęła kredyt bankowy na sfinansowanie innych wydatków, a nadto mimo świadomości konieczności toczenia sporu sądowego związanego z wydatkami wyzbyła się nieodpłatnie posiadanej przez siebie wartościowej nieruchomości, a mianowicie działki niezabudowanej położonej w N., która ma charakter działki budowlanej. W konsekwencji zdaniem Sądu Rejonowego skoro więc wnioskodawczynie była w stanie zaciągnąć wyżej wskazany kredyt bankowy, jak również na krótko przed wystąpieniem z niniejszym wnioskiem zbyła nieodpłatnie należącą do nieruchomości to tym bardziej winna poczynić oszczędności na sfinansowanie kosztów wygenerowanych postępowaniem, które zamierza wytoczyć, w tym kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika do reprezentowania jej w niniejszej sprawie. Ponadto Sąd Rejonowy zaznaczył, że rodzaj sprawy, jej skomplikowanie i możliwości samodzielnego jej poprowadzenia przez wnioskodawczynie nie uzasadniały przyznania jej pełnomocnika z urzędu, bowiem treść wniosku złożonego przez wnioskodawczynie oraz kolejnych pism procesowych i sposób jego zredagowania wskazuje, iż nie jest ona osobą nieporadną ani też, że ma problemy z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych oraz wskazują też, iż wnioskodawczynie w sposób odpowiedni umie korzystać z przysługujących jej środków prawnych w obronie swoich praw. Ponadto Sąd Rejonowy podkreślił, że wnioskodawczynie występuje przed tutejszym Sądem w innych sprawach i wiadomym jest, iż wnioskodawczynie, mimo zaawansowanego wieku nie jest osobą niedołązną lub mającą problemy z samodzielnym podejmowaniem czynności, czy przedstawienia swojego stanowiska w sprawie. Zwłaszcza, że w tej innej toczącej się w tut. Sądzie sprawie przyjęła na siebie funkcję pełnomocnika procesowego innego uczestnika, tym samym nie sposób uznać, aby wnioskodawczynie była osobą nieporadną, która wymagałaby pomocy zawodowego pełnomocnika. W ocenie Sądu Rejonowego zaznaczyć należy, iż niniejsza sprawa dotyczy odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, zaś wnioskodawczynie nie wskazała, aby w tej sprawie miała zachodzić jakaś szczególnie skomplikowana sytuacja faktyczna, a nadto co do zasady w sprawach tego rodzaju nie zachodzi również szczególnie skomplikowana sytuacja prawna.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła wnioskodawczynie i wniosła o jego zmianę, poprzez uwzględnienie jej wniosku poprzez ustanowienie dla pełnomocnika z urzędu w celu napisania pozwu o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z części nieruchomości i reprezentowanie przed Sądem, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik postępowania, w szczególności przepisu art. 233 § 1 kpc, poprzez niewłaściwą ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy naruszającą zasadę swobodnej oceny dowodów, polegającą na błędnym przyjęciu, że wnioskodawczynie ma możliwość poczynienia oszczędności na potrzeby związane z procesem, który zamierza wytoczyć oraz że udział pełnomocnika nie jest konieczny w sytuacji, w której w związku z trudną sytuacją finansową wnioskodawczynie nie jest w stanie opłacić pełnomocnika zawodowego bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie oraz ze względu na wiek oraz stopień skomplikowania sprawy udział pełnomocnika jest jej niezbędny.

W uzasadnieniu wskazała, iż jej sytuacja majątkowa nie pozwala na ustanowienie pełnomocnika we własnym zakresie, gdyż obecnie znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, a jedynym dochodem jest renta rodzinna w wysokości 1159,79 zł netto i po uiszczeniu wszystkich wydatków pozostaje wnioskodawczynie do dyspozycji kwota 428,22 zł, która musi wystarczyć na takie podstawowe potrzeby jak wyżywienie, odzież, obuwie, środki higieniczne. C. M. podkreśliła, że zaciągnięty kredyt umożliwił jej zakup pieca centralnego ogrzewania i stanowi to minimum potrzebne do egzystencji. Skarżąca podkreśliła, że nie jest w stanie nic zaoszczędzić i wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego

udział pełnomocnika jest jej niezbędny ze względu na wiek oraz stopień skomplikowania sprawy. Ponadto żaląca zaznaczyła, że przy redagowaniu pism korzystała z pomocy innych osób, które nie mają uprawnień do tego, aby reprezentować ją przed Sądem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Na wstępie rozważań zauważyć należy, iż Sąd Rejonowy błędnie wskazał datę rozpatrzenia wniosku C. M. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i wydania zaskarżonego postanowienia, bowiem nie ulega wątpliwości Sądu Odwoławczego fakt, że datą prawidłową powinien być dzień 20 września 2013 roku, a nie jak wskazano w przedmiotowym postanowieniu dzień 20 września 2012 roku. Stosownie zaś do dyspozycji art. 350 § 1 kpc, w zw. z art. 361 kpc, sąd może prostować w postanowieniach niedokładności, błędy rachunkowe albo pisarskie lub inne oczywiste pomyłki.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy sprostował oczywistą omyłkę na podstawie art. 350 § 1 i 2 kpc, w zw. z art. 361 kpc i art. 397 § 2 kpc i art. 391 § 1 kpc, o czym orzeczono w pkt I sentencji.

Przechodząc do oceny prawnej zarzutów wywiedzionych w zażaleniu przez C. M. Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Rejonowego i argumenty przytoczone na jego poparcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Odnosząc się do zarzutu podniesionego w zażaleniu wskazać należy, że zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Stosownie do paragrafu 5 tego przepisu Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Zdaniem Sądu Odwoławczego podkreślić w tym miejscu należy, że instytucja przyznania pełnomocnika z urzędu dotyczy sytuacji wyjątkowych i w związku z tym o ustanowieniu wykwalifikowanego pełnomocnika rozstrzyga potrzeba jego udziału w sprawie i możliwość pokrycia jego wynagrodzenia przez stronę.

W pierwszej kolejności odnosząc się do zażalenia C. M. w zakresie wykazania braku możliwości poniesienia kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, to zdaniem Sądu podkreślić należy, że to na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania tej okoliczności. Wnioskodawczyni w przedmiotowej sprawie obowiązkowi temu nie sprostała. W ocenie Sądu argumentacja C. M. w zażaleniu stanowi jedynie dowolną polemikę ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym orzeczeniu i w tym zakresie wnioskodawczyni nie wskazała na okoliczności potwierdzających jej twierdzenia. Zdaniem Sądu w postanowieniu z dnia 20 września 2013 roku Sąd I instancji prawidłowo przyjął, iż sytuacja majątkowa C. M. umożliwia jej poniesienie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika, skoro w dniu 30 października 2012 roku przekazała swojemu wnukowi na podstawie umowy darowizny istotny składnik majątkowy w postaci niezabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w N. i tym samym ograniczyła swoje możliwości majątkowe niezbędne do sfinansowania kosztów związanych z prowadzeniem postępowania sądowego, w tym poniesienia kosztów wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika. W tym miejscu podkreślić trzeba, że C. M. jako podmiot inicjujący postępowanie sądowe powinna mieć świadomość istnienia kosztów z tym związanych i na tą okoliczność powinna czynić odpowiednie czynności przygotowawcze w sferze finansowej, skoro przedmiotem tego postępowania miałyby być roszczenie o odszkodowanie za bezmowne korzystanie z nieruchomości od 1994 roku.

W konsekwencji skarżąca już od pewnego czasu powinna mieć świadomość w zakresie podjęcia wszelkich przygotowań do wytoczenia postępowania sądowego.

Oceniając, zaś celowość udziału adwokata lub radcy prawnego w sprawie nie można pominąć rodzaju sprawy, z którą wiąże się wniosek o ustanowienia pełnomocnika z urzędu. W ocenie Sądu Okręgowego udział pełnomocnika

z urzędu w sprawie o bezumowne korzystanie z nieruchomości uznać należy za niepotrzebny na obecnym etapie postępowania, bowiem z treści pism procesowych wywiedzionych przez skarżącą oraz jej odpowiedzi na zarządzenie z dnia 18 lipca 2013 roku uznać należy, iż są one prawidłowo sformułowane pod względem prawnym, co świadczy niewątpliwie o posiadanej wiedzy prawniczej przez wnioskodawczynię. Analizując treść zarówno wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, jak i zażalenia podkreślić należy na ich precyzyjne sformułowanie zarówno co do żądania, jak i okoliczności uzasadniających zdaniem C. M. ich uwzględnienie. W tym miejscu podkreślić trzeba, iż zdaniem Sądu twierdzenia skarżącej o sporządzaniu tych pism przez inną osobę uznać należy za gołosłowne, gdyż nie znajdują one potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Wobec uznania, że skarżąca nie wykazała zaistnienia przesłanek warunkujących przyznanie jej pełnomocnika z urzędu na dzień złożenia wniosku, wniesione przez nią zażalenie okazało się bezzasadne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił zażalenie na podstawie art. 385 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)